

SUMMARY

T. Lazareva. Production functions of the engineer-technologist of the food industry as a basis of the content of creative training.

The analysis of professional activity of the engineer-technologist of the food industry is given in the article. Production functions of the engineer-technologist with a view to identifying innovative content of the education of future specialists are required analysis. The basic production functions engineers are technological, organizational, managerial, operational, design, research and development. The author analyses them and determines their content. It is shown that the production functions contain a significant level of creative components in their performance. An elaborate system of content training future engineers of food industry on content-based production functions that will generate competitive specialist is proposed in the article.

Key words: food industry, engineer-technologist, professional activity, production functions, innovations, creative components, training, learning content.

УДК 81'243:378.147

С. І. Мединська

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ДІЛОВИХ ПРЕЗЕНТАЦІЙ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Стаття розглядає питання раціонального навчання успішних ділових презентацій як складової частини формування англійських комунікативних навичок і вмінь у студентів економічних спеціальностей. Запропоновано поетапний підхід з описом специфіки організації навчання й визначенням доцільного навчального матеріалу в умовах обмеженості навчального навантаження з обґрунтуванням необхідності формування навичок даного виду професійної діяльності як невід'ємної частки процесу навчання іншомовного ділового спілкування.

Ключові слова: ділова презентація, професійна діяльність, міжнародна комунікація, ділове спілкування, мовленнєва компетентність.

Постановка проблеми. Вимоги сучасності щодо організації ділового життя суспільства й темпів розвитку економічного середовища та процесів у ньому з урахуванням всесвітньої глобалізації багатьох напрямів людської діяльності ставлять певні задачі під час навчання студентів немовних спеціальностей, зокрема економічних, щодо здобуття специфічних навичок для подальшої успішної професійної діяльності з використанням засобів іноземної мови. Мається на увазі вміння проводити презентації різних типів з різними цілями виступу та з варіативністю тривалості викладення матеріалу.

Презентації стають невід'ємною частиною ділового життя, а вміння доносити інформацію належним чином та переконувати співрозмовників стають критично важливими для досягнення успіху в ділових колах як на

національному, так і на міжнародному рівнях, що таким чином вимагає знання не лише загальних вимог, правил та навичок проведення презентацій, а й особливостей цього виду діяльності з урахуванням міжнародних стандартів та за допомогою засобів іноземної мови для забезпечення ефективної міжнародної діяльності бізнесу.

Аналіз актуальних досліджень. Питання проведення успішних презентацій іноземною мовою розглядалося вітчизняними та зарубіжними фахівцями, проте, як правило, це або книги для носіїв мови різних сфер діяльності щодо підготовки до проведення успішних презентацій, що не є доцільними для використання студентами економічних спеціальностей через відсутність достатнього рівня мовленнєвої компетентності для повноцінного розуміння змісту та відсутність професійної спрямованості даного матеріалу [1; 4; 5], або це підручники та посібники для студентів, які передбачають окремий курс для навчання проведення успішних презентацій, що не завжди можливо через обмежену кількість годин та змістовність курсу вивчення дисципліни «Ділова іноземна мова» [2; 4; 7; 8]. Отже, виникає потреба визначити раціонально виправданий матеріал щодо навчання ділових презентацій іноземною мовою та організацію його подачі в межах навчальної програми.

Мета статті – окреслити стратегії та структуру навчання ділових презентацій під час фахової підготовки студентів економічних спеціальностей з визначенням доцільних навчальних матеріалів для засвоєння теоретичного та практичного блоків в умовах обмеженості навчального навантаження.

Виклад основного матеріалу. У процесі підготовки студентів економічних спеціальностей до проведення презентацій іноземною мовою варто виділити два основні блоки подання інформації для формування та розвитку навичок даного виду професійної діяльності, які складаються з теоретичного та практичного блоків подачі матеріалів.

Передусім, необхідно ознайомити студентів з типологією ділових презентацій та сферами їх застосування, звернувши увагу на те, що з найбільш поширених типів, до яких належать інформативний, переконуючий, надихаючий та розважальний [2, 19], у ділових колах найбільш доцільно застосовувати перші два з перерахованих типів презентацій, оскільки вони мають на меті ознайомити аудиторію з певною інформацією, розширити коло їхніх знань та умінь і переконати в доцільності певного вибору. Отже, під час навчального процесу слід акцентувати увагу на вміння проводити саме такі презентації.

Наступний етап має включати ознайомлення зі структурою презентації та мовленнєвими кліше, які застосовуються для організації структурованої подачі матеріалу і є загальноприйнятими у світі, що свідчить про високий рівень компетенції доповідача та відповідність світовим стандартам, надаючи виступу більш презентативної форми.

Під час усного виступу студенти повинні дотримуватись правил проведення презентації, використовуючи мовні кліше для організації ефективної подачі матеріалу (привітання, представлення, оголошення теми та структури презентації, що включає 3–5 пунктів, зв'язки між основними частинами, висновки, підтримка діалогу під час питань, які ставлять слухачі) та обґрунтовуючого у стислій формі вибір теми та її актуальність.

Цю інформацію щодо структури презентації та мовленнєвих кліше доцільно подавати в формі наочних матеріалів під назвою «Useful Tips» для подальшого використання на етапі практичної підготовки. Розглянувши приклади структур, запропоновані різними авторами, зупинимося на найбільш поширеній і оптимальній:

STRUCTURE OF PRESENTATION

Introduction.

1. Greeting.
2. Introducing yourself (name, position).
3. Attention-getter.
4. Thesis.
5. Preview of main points.

Body.

- 1.
2. No more than five main points.
- 3.

Conclusion.

1. Review.
2. Closing statement.

Question-and-answer period.

На етапі введення мовленнєвих кліше та фраз для проведення ділової презентації потрібно звернути увагу на необхідність ознайомлення з цією інформацією за певною структурою з визначенням мети та сфери застосування певних фраз з варіативністю мовленнєвого матеріалу залежно від рівня мовленнєвої компетентності студентів [7, 152–160; 2, 118–119]:

1. Introduction and outline.
2. Transitions.
3. Emphasizing, qualifying, giving examples.

4. Diagrams.
5. Making reference to parts of the presentation.
6. Discussing results, conclusions, future work.
7. Ending.
8. Questions and answers.
9. Things that can go wrong.

На наступному етапі навчання ділових презентацій варто звернути увагу на оформлення візуальної підтримки під час виступу, тобто організацію матеріалів на слайдах. Мультимедійна підтримка є не обов'язковою, проте бажаною, оскільки допомагає слухачам ефективніше сприймати усну доповідь та доповідачеві дотримуватися структури презентації, а на сучасному етапі розвитку технологій використання мультимедійних засобів стає звичним явищем і в багатьох випадках обов'язковою умовою. Типовою помилкою під час оформлення матеріалів на слайдах є розміщення всього тексту презентації з розбиттям його на окремі частини, що є неприпустимим. Презентація повинна мати чітку структуру викладення матеріалу на слайдах (титульний слайд, структура (план) презентації, викладення матеріалу, висновки) з мінімальним обсягом тексту на екрані (за класичним правилом 1–7–7, що означає на 1 слайді максимально 7 рядків з 7 словами), доцільним застосуванням слайдів зі списком, виправданим використанням картинок та зображень, уникненням одноманітності типу подання інформації та раціональною кількістю слайдів, достатньою для повноцінного розкриття теми, але з уникненням великої деталізації інформації.

Окремим елементом під час підготовки ділових презентацій виступає опис графіків та діаграм, тобто робота зі статистичними матеріалами засобами іноземної мови, що є актуальним в сучасних ділових колах, які вимагають демонстрації високого рівня вмінь аналізувати та порівнювати конкретні дані та показники для обґрунтування певних стратегій і пропозицій [1]. У процесі навчання роботи зі статистичними матеріалами потрібно ознайомити студентів з основними видами графіків і діаграм, особливостями їх застосування та виконати низку дотекстових, текстових і післятекстових тренувальних вправ. На фінальному етапі студенти повинні вміти складати діаграми різних типів залежно від доцільності їх використання та робити їх аналіз, що важливо не лише у ході підготовки презентацій, а й є одним з видів письмових завдань під час складання певних міжнародних екзаменів на визначення рівня сформованості умінь і навичок з іноземної мови, зокрема IELTS та BEC.

Після певної теоретичної підготовки практичне навчання ділових презентацій варто також проводити поетапно, починаючи з демонстрації

відеоматеріалів-прикладів успішних та невдалих презентацій [8] з аналізом сильних та слабких сторін того чи іншого виступу та заповненням листа оцінювання успішності презентації за різними критеріями [2, 104–108], з переходом до підготовки презентації чи певних частин презентації в групах, завершаючи навчання підготовкою індивідуальних презентацій, що є 1) результатом власного дослідження за фаховою тематикою чи 2) аналізом діяльності певного підприємства з власними рекомендаціями щодо покращення результативності його роботи саме у сфері професійної направленості даного студента. При цьому студенти повинні демонструвати навички опрацювання наукових джерел з фаху та здатність до самостійного аналізу фактів та явищ із подальшим синтезом найсуттєвіших моментів свого дослідження.

Розглядаючи вищезазначені варіанти напрямів підготовки індивідуальних презентацій, слід звернути увагу на специфіку кожного з них. Готуючи презентацію, що є результатом власного дослідження за фаховою тематикою, варто окреслити структуру такого виду доповіді, що має складатися з трьох основних блоків: теоретичного, в якому розглядаються базові поняття з теми та аналіз їх досліджень, прикладного, в якому розглядаються ці економічні явища крізь призму причинно-наслідкових зв'язків чи за допомогою порівняльного аналізу з визначенням переваг та недоліків впливу даних економічних факторів, та практично-експериментального, в якому розглядаються питання економічного аналізу певної сфери фахової діяльності, де спостерігається практичне застосування даних економічних явищ з аналізом поточних результатів впливу з можливим прогнозом на майбутнє чи умов коригування впливу цих економічних факторів на певну галузь господарської діяльності.

Під час підготовки презентацій з аналізом діяльності певного підприємства, варто також акцентувати увагу на певних обов'язкових елементах для отримання стандартного формату, що повноцінно розкриває тему дослідження: 1) історія створення та розвитку, структура підприємства та масштаби діяльності; 2) основна діяльність компанії, асортимент товарів та послуг; 3) аналіз ринку компанії з визначенням цільових покупців, ринкового сегмента та долі ринку; 4) аналіз показників ефективності економічної діяльності підприємства зі складанням swot-аналізу; 5) тенденції та плани з розвитку компанії з рекомендаціями щодо покращення результативності її роботи саме у сфері професійної направленості даного студента.

Для підсилення інтересу до підготовки успішних ділових презентацій варто залучати студентів до участі в науково-практичних конференціях, де вони зможуть продемонструвати свої вміння та навички й побувати в максимально наближених до реальності умовах, необхідних для створення атмосфери, де є конкуренція, незнайома аудиторія та об'єктивність оцінювання результативності виступу.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Ураховуючи все вище зазначене, можна зробити висновок, що для досягнення максимально високих результатів потрібно систематично проводити практичну підготовку до проведення успішних ділових презентацій, що є актуальним насамперед в часи жорсткої конкуренції, яка спостерігається на ринку праці як в Україні, так і за кордоном. Слід також зауважити, що ефективність презентації, окрім рівня володіння певними вміннями та навиками щодо проведення ділових презентацій, залежить від особистості студента, його репрезентативної системи [8, 77], психологічного типу [8, 81–82], рівня володіння іноземною мовою та його зацікавленості в підготовці дійсно успішної презентації, тобто наявності мотивації щодо цього виду професійної діяльності. Перспективи подальших наукових розвідок убачаємо в розробці підходів щодо створення мотиваційних умов та визначення специфіки організації навчальної діяльності щодо підготовки успішних ділових презентацій для студентів з різними психологічними характеристиками та рівнем мовленнєвої компетентності в умовах раціоналізації стратегії навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Подаємо статистичні матеріали англійською мовою : навчальний посібник / С. П. Кожушко, К. В. Соколова, О. Г. Свириденко, К. Д. Брез. – Д.: Вид-во ДУЕП імені Альфреда Нобеля, 2011. – 64 с.
2. Тарнопольський О. Б. Успішні презентації: Посібник з навчання ділових презентацій англійською мовою студентів економічних спеціальностей / Тарнопольський О. Б., Авсюкевич Ю. С. – К. : Ленвіт, 2007. – 135 с.
3. Alley M. The Craft of Scientific Presentations: Critical Steps to Succeed and Critical Errors to Avoid / M. Alley. – Springer, 2002. – 264 p.
4. Chivers B. A Student's Guide to Presentations / B. Chivers, M. Shoolbred. – Sage Publications Ltd, 2007. – 166 p.
5. Reynolds G. Presentation Zen Design: Simple Design Principles and Techniques to Enhance Your Presentations / Reynolds G. – New Riders, 2009. – 264 p.
6. Reynolds G. Presentation Zen: Simple Ideas on Presentation Design and Delivery / Reynolds G. – New Riders, 2012. – 312 p.
7. Wallwork A. English for Presentations at International Conferences / A. Wallwork– Springer, 2010. – 179 p.
8. Williams E. J. Presentations in English / Erica J. Williams. – Macmillan Education, 2008. – 130 p.

РЕЗЮМЕ

С. И. Мединская. Особенности организации обучения деловым презентациям на иностранном языке в профессиональной подготовке студентов экономических специальностей.

Статья рассматривает вопросы рационального обучения успешным деловым презентациям как составляющей формирования англоязычных коммуникативных навыков и умений у студентов экономических специальностей. Предложен поэтапный подход с описанием специфики организации обучения и определением целесообразных обучающих материалов в условиях ограниченности учебной нагрузки с обоснованием необходимости формирования навыков данного вида профессиональной деятельности как неотъемлемой части процесса обучения иностранному деловому общению.

Ключевые слова: деловая презентация, профессиональная деятельность, международная коммуникация, деловое общение, речевая компетентность.

SUMMARY

S. Medynska. Organizing peculiarities of teaching foreign language business presentations in professional training of students of economic specialities.

The article covers the issues of the rational teaching of successful business presentations as a component of forming English communication skills and abilities of students of economic specialities. There has been proposed a step-by-step approach with description of teaching organization specificity and determination of rational educational materials in the conditions of limited academic load with necessity substantiation of forming the skills of this type of professional activity as an integral part of the process of teaching foreign business communication.

Key words: business presentation, professional activity, international intercourse, business communication, language competence.

УДК 377.3.046

І. А. Мося'
ІПТО НАПН України

ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЕКТУВАННЯ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ

У статті висвітлюються теоретичні і методичні аспекти застосування технології навчального проектування, обґрунтовуються особливості методу проектів, його переваги в порівнянні з усталеними способами навчальної роботи, сутність і види навчальних проектів, зміст та характер діяльності учасників проектування, характеризується структура поетапного виконання навчальних проектів. Наведено приклади проектів (проблема; вид проекту, предмети; стислий опис проекту) з предметів загальноосвітньої підготовки учнів.

Ключові слова: навчальний проект, технологія, алгоритм, проблема, етапи, стадії проектування, система стимулювання, оцінювання результатів проектування.

Постановка проблеми. Метод проектів, якому нині вчені-педагогі приділяють значну увагу, виник у ХІХ столітті в сільськогосподарських школах США і реалізовував концепцію прагматичної